

ÇİNKO VE ÇİNKODAN EŞYA

Altpozisyon Notları.

1.- Bu Fasılda geçen tabirler aşağıda tanımlanmıştır:

(a) **Alaşımsız çinko**

Ağırlık itibariyle en az % 97,5 çinko içeren metaldir.

(b) **Çinko alaşımları**

Ağırlık itibariyle diğer elementlerin toplamı % 2,5'den fazla olmak şartıyla içinde bulunan çinkonun ağırlık itibariyle diğer elementlerin her birinden fazla olduğu metalik maddelerdir.

(c) **Çinkodan ince tozlar**

Bunlar, çinko tozlarından daha ince yuvarlak parçacıklardan oluşan çinko buharının yoğunlaştırılması suretiyle elde edilen ince tozlardır. Bu parçacıkların ağırlık itibariyle en az % 80'i göz açıklığı 63 mikrometre (mikron) olan bir elekten geçer. Ağırlık itibariyle en az % 85 metalik çinko içermelidir.

GENEL AÇIKLAMALAR

Bu Fasil çinko ve çinko alaşımlarını ve bunlardan mamul bazı eşyayı kapsar.

Çinko esas itibariyle sülfürlü maden cevherlerinden (çinko blend veya tabii çinko sülfür) elde edilir. Bununla beraber, karbonatlı ve silikatlı maden cevherlerinden (hemimorfit, simitsonit, vb.) de elde olunabilmektedir (26.08 pozisyonunun Açıklama Notuna bakınız).

Her iki halde de cevherler önce konsantre edilir (zenginleştirilir) ve sonra fırınlanarak veya kalsine edilerek çinko oksit (sülfürlü ve karbonatlı maden cevherleri kullanıldığında) veya susuz çinko silikat (silikatlı maden cevherleri kullanıldığında) haline getirilir. Daha sonra bu oksit ve silikatlardan termik indirgeme yöntemiyle (silikatlı cevherlerin kullanıldığı durumlar hariç) veya elektrolizle çinko elde edilir.

(I) **Termik indirgeme.** Bu işlem, çinko oksit veya silikatın kok ile birlikte imbikli potalarda (kapalı damıtma kabında) ısıtılması suretiyle yapılır. Isı derecesi çinkoyu buhar haline getirmeyi sağlayacak derecede olur ve meydana gelen çinko buharı kondansöre geçerek önemli bir kısmı ham çinko metali "spelter" olarak toplanır. Saf olmayan bu çinko ya doğrudan galvanizleme işlerinde kullanılır veya çeşitli yöntemlerle arıtma işlemine tabi tutulabilir.

Saf halde olmayan çinkonun bir kısmı damıtma kabı içindeki çıkıntılarda ince toz (mavi toz veya çinko tozu olarak bilinir) halinde birikmektedir.

Bu işlemin daha modernize edilmiş şekli, çinko oksitin sürekli bir şekilde indirgenmesi ve damıtma kabında damıtılması esasına dayanmakta ve bu şekilde basınçlı döküm işine elverişli alaşımlar imalinde kullanılan çok saf çinko elde edilmektedir.

(II) **Elektroliz.** Bu yöntemde, çinko oksit seyreltilmiş sülfürik asit içinde çözündürülür. Bu şekilde elde edilen çinko sülfat çözeltisi, içinde bulunan saflığı bozan maddeleri (kadmium, demir, bakır, vb.) giderildikten sonra elektroliz işlemine tabi tutulur ve böylece çok saf bir çinko elde edilir.

Çinko, çinko döküntü ve hurdalarının tekrar eritilmesi yoluyla da elde edilmektedir.

Çinko, mavimtrak beyaz renkte bir metal olup, uygun ısıda haddelenmeye, çekilmeye, döküm veya diğer şekilde işlenmeye elverişlidir. Hava etkisinden ileri gelen korozyona karşı dayanıklı olduğundan inşaatlarda (örneğin; çatı kaplamalarında, vb.) ve diğer metallerin özellikle demir ve çeliğin üzerinde koruyucu bir tabaka kaplamada (daldırma suretiyle sıcak galvanizleme, elektrolitik galvanizleme, şerardizasyon, püskürtme veya boyama yöntemlerinden biriyle) kullanılmaktadır.

Çinko, alaşımların imalinde de kullanılır. Bu alaşımların çoğunun ve örneğin pirinç alaşımının yapısında üstün madde olarak diğer metaller bulunmaktadır, fakat aşağıdakiler XV. Bölümün 5 nolu Not hükümleri gereğince bu Fasılda yer alan **başlıca çinko alaşımlarıdır**:

- (1) Çinko-alüminyum alaşımları. Bu alaşımlar genellikle bakır veya magnezyumu içermekte olup, basınçlı döküm işlerinde ve özellikle otomobil aksamı (karbüratör gövdeleri, radyatör kafesleri, kumanda kabloları vb.), bisiklet aksamı (pedallar, dinamo iskeleti, vb.), radyo ve buzdolabı aksamı, vb. imalinde kullanılır. Aynı metallerin alaşımları, alelâde çinko levhalardan daha dayanıklı levhalar, pres aletleri imalinde ve aynı zamanda boru ve kazanların korozyondan korunması için katodik koruma anotları (galvanik anot) olarak kullanılırlar.
- (2) Çinko-bakır alaşımları (metal düğme alaşımları). Bu tür alaşımlar, döküm ve pres işi, düğmeler, vb. imalinde kullanılır. Çinko ile çinko alaşımları arasındaki farklara ilişkin olarak altpozisyon Notları 1(a) ve 1(b)'ye bakınız.

Bu Fasil aşağıda yazılı olanları kapsamaktadır:

- (A) Ham ve işlenmemiş çinko ile çinko döküntü ve hurdaları (79.01 ve 79.02 pozisyonları).
- (B) Çinko tozu ve çinkodan ince pullar (79.03 pozisyonu).
- (C) 79.01 Pozisyonunda yer alan işlenmemiş çinkodan haddeleme, çekme veya kalıptan çekme işlemleriyle elde edilen ürünler (79.04 ve 79.05 pozisyonları).
- (D) Çinkodan ince ve kalın borular ve bağlantı parçaları (79.07 pozisyonu) ve 79.07 pozisyonunda yer alan çinkodan diğer eşya (79.07 pozisyonu, **82** veya **83.Fasillara** dahil olan ve tarifinin diğer Fasıllarında daha belirli bir şekilde yer almış bulunanlar ile XV. Bölümün 1 nolu Notu kapsamına girenler haricinde kalan çinkodan mamul tüm diğer eşyayı içine alan bir pozisyonudur).

Çinkodan mamul eşya ile ürünler, metal niteliklerinin veya görünüşlerinin iyileştirilmesi bakımından çeşitli işlemlere tabi tutulabilmektedir. Bu işlemler, genellikle 72. Fasilin Genel Açıklama Notunun sonunda belirtilen işlemler olup, eşyanın tarifedeki yerinin tayinine etki etmemektedir.

Karma eşyanın tarifedeki yerinin belirlenmesine ilişkin esaslar, XV. Bölümün Genel Açıklama Notlarında belirtilmiştir.

79.01 - İŞLENMEMİŞ ÇİNKO.

- Alaşimsız çinko

7901.11 -- Ağırlık itibariyle % 99,99 veya daha fazla çinko içerenler

7901.12 -- Ağırlık itibariyle % 99,99'dan az çinko içerenler

7901.20 - Çinko alaşımları

Bu pozisyon, spelter denilen saf olmayan çinkodan (yukarıda bahsedilen Genel Açıklama Notlarına bakınız.) saf çinkoya çeşitli saflık derecelerindeki ve blok, levha, külçe, çubuk, kalın dilim veya benzeri şekillerde ya da pellet şeklinde bulunan **ham çinkoyu** içine alır. Bu pozisyonda yer alan ürünler normal olarak galvanizleme işlemlerinde (sıcak daldırma veya elektrodpozisyon yöntemleriyle) alaşımlar imalinde; haddeleme, çekme ekstrüzyon veya döküm suretiyle mamul eşya elde edilmesinde kullanılmaya mahsus ürünlerdir.

Çinkodan ince tozlar, tozlar ve pullar bu pozisyon haricindedir (79.03 pozisyonu).

79.02 - ÇİNKO DÖKÜNTÜ VE HURDALARI.

Döküntü ve hurdalar hakkındaki 72.04 Pozisyonunun Açıklama Notu hükümleri, *gerekli değişiklikler yapılarak*, bu pozisyon için de uygulanır.

Aşağıdakiler bu pozisyon **haricindedir**:

- Çinko imalinden veya galvanizleme işleminden vb. meydana gelen küller ve diğer artıklar (elektrolitik galvanizasyon sonucunda meydana gelen çamurlar ile sıcak daldırma teknelerinin dibinde meydana gelen metalik artıklar gibi) (**26.20 pozisyonu**).
- Çinko döküntü ve hurdalarının yeniden eritilmesiyle elde edilen külçeler ile benzeri işlenmemiş döküm formları (**79.01 pozisyonu**).

79.03 - ÇİNKODAN İNCE TOZLAR, TOZLAR VE İNCE PULLAR.

7903.10 - İnce tozlar

7903.90 - Diğerleri

Bu pozisyon aşağıda yazılı olanları kapsamaktadır:

- (1) **inkodan ince tozlar.** Bu Faslın 1 (c) nolu altpozisyon notunda tarif edilen çinkodan ince tozlar, çinko buharının yoğunlaştırılması suretiyle elde edilmektedir. Çinko buharı ise çinko esaslı maddelerin kaynatılmasıyla veya çinko cevherinin indirgenmesi işlemi sırasında elde edilmektedir. Bu rnler "inko kurumu", "inko oksit kurumu" veya "filtre artığı çinko kurumu" diye bilinen ve **26.20 pozisyonunda** yer alan çinko tozları ile karıştırılmamalıdır.
- (2) XV. Bölümün 8 (b) notunda tarif edilen **inko tozları** ve **inko pulları**. 74.06 pozisyonunun Açıklama Notu hükümleri, *gerekli değişiklikler yapılarak*, bu pozisyon için de geçerlidir.

inkodan ince tozlar, tozlar ve pullar özellikle semantasyon (şerardizasyon), yöntemiyle diğer metallerin üzerine kaplama yapılmasında, metalik boyaların imalinde, kimyasal indirgeyici olarak, vb. kullanılır.

Aşağıda yazılı olanlar da bu pozisyon **haricindedir**:

- (a) Müstahzar boyayıcı maddeler, boyalar ve benzerleri şeklinde hazırlanmış (rneğin; diğer boyayıcı maddelerle birlikte hazırlanmış veya birleştirici bir madde ya da zlti içinde süspansiyon, dispersiyon veya pat haline getirilmiş) inko tozu ve çinkodan ince tozlar ile pullar (**Fasıl 32**).
- (b) inkodan pelletler (**79.01 pozisyonu**).

79.04 - INKO ÇUBUKLAR, PROFİLLER VE TELLER.

XV. Bölümü, 9(a), 9(b) ve 9(c) notlarında tanımlanan bu ürünler, bakırdan yapılmış benzeri ürünlere karşılık gelmektedir. 74.07 ve 74.08 pozisyonlarının Açıklama Notlarındaki hükümler, *gerekli değişiklikler yapılarak*, bu pozisyon için de uygulanır.

inkodan ubuk ve profiller, çoğunlukla 79.07 pozisyonunda yer alan şekil verilmiş inşaat aksamı imalinde ve çinkodan teller ise, özellikle asetilen şalmosu ile püskürtmek suretiyle çinko kaplamada ilk madde olarak kullanılır.

Çinko esaslı alaşımlardan genellikle çekme yöntemiyle elde edilen kaynak çubukları (eşitli boylarda kesilmiş olsun olmasın) da, üzerleri eritici bir madde ile kaplanmış olmamak **şartıyla**, bu pozisyonda yer alır. Bunların üzerleri eritici bir madde ile kaplanmış bulunanları bu pozisyon **haricindedir (83.11 pozisyonu)**.

Haddeleme, ekme veya biçim verilmiş eşya halinde tekrar döküm işine mahsus döküm çubukları da bu pozisyon **haricindedir (79.01 pozisyonu)**.

79.05 - INKO SACLAR, LEVHALAR, YAPRAKLAR VE şERİTLER.

Bu pozisyon, XV. Bölümü 9 (d) Notunda tanımlanmış bulunan **saclar, levhalar, yapraklar ve şeritleri** içine alır. Bu rnler, 74.09 ve 74.10 pozisyonlarının Açıklama Notlarında tarif edilen bakırdan ürünlere karşılık gelmektedir.

Çinko sac ve levhalar çatıların kaplanması, kuru pillere ait zarfların imalinde, fotograflar ve litoğrafya levhaları ile diğler baskı levhaları olarak, vb. kullanılmaktadır.

Aşağıda yazılı olanlar bu pozisyona **dahil değildir**:

- (a) Metal depluvayye (**79.07 pozisyonu**).
- (b) **84.42 pozisyonunda** yer alan hazırlanmış klişe levhaları, vb.

[79.06]

79.07 - ÇİNKODAN DİĞER EŞYA

Bu pozisyon, bu Faslın daha önceki pozisyonları veya XV. Bölümün 1 nolu Notu kapsamına giren ya da **82inci** veya **83üncü Fasıla** dahil olan veya tarifinin başka bir yerinde daha belirli bir şekilde yer almış bulunanlar **hariç**, çinkodan mamul bilimum eşyayı içine alır.

Bu pozisyon, *diğlerleri meyanında*, aşağıdakileri içine alır:

- (1) Mekanik veya termik tertibatla donatılmış **olmayan** depolar, küvler, bidonlar ve benzeri kaplar.
- (2) Eczacılık ürünleri vb. nin ambalajında kullanılan tüp şeklinde kaplar.
- (3) Çinko telden mensucat, örgüler ve kafeslikler ve metal depluvayye.
- (4) Çinkodan çiviler, somunlar, civatalar, vidalar ile 73.17 ve 73.18 pozisyonlarının Açıklama Notlarında tarif edilen türden diğler eşya.
- (5) Ev işlerinde ve dahili sıhhi tesisat malzemesi olarak kullanılan türden eşya, yani asma yemek dolapları, kovalar, gerderler, eviyeler, banyo küvetleri, süzgeçli kovalar, duşlar, leğenler ve güğümler (bununla beraber, bu tür eşyanın çoğu galvanizli demir veya çelikten imal olunmakta ve dolayısıyla bu pozisyon **haricinde kalmaktadır (73.23 ve 73.24 pozisyonları)**).
- (6) Ağaçlar, bitkiler, vb. için çinko "etiketler". Bunların üzerinde harf, rakam, vb. **bulunmamakta** veya yalnızca daha sonra eklenecek esas bilgi için arızı olan özellikler taşımaktadır. Esaslı bütün bilgi ile donatılmış olan "etiketler" **83.10 pozisyonunda** yer alır.
- (7) Ambalaj vs.nin işaretleşmesinde kullanılan delikli markalar.
- (8) Kiremitleri tutturmaya mahsus çengeller ve 73.25 ve 73.26 pozisyonlarının Açıklama Notlarında belirtilen demir veya çelikten mamul eşyaya karşı gelen çeşitli diğler ürünler.
- (9) Elektro kaplama anotları (75.08 pozisyonu Açıklama Notunun (A) bendine bakınız).
- (10) Boruları, gemi sarnıçlarını, vb. korozyona karşı korumak için kullanılan katodik koruma anotları (kurban anotlar).
- (11) Oluklar, çatı mahyaları, aydınlatma pencereleri için çerçeveler, yağmur suyu başlıkları, kapı veya pencere çerçeveleri, merdiven korkulukları, parmaklıklar, serler için çatılar ile 73.08 pozisyonu Açıklama Notunda belirtilen demir ve çelik eşyaya karşılık gelen inşaatta kullanılan şekil verilmiş diğler mamuller.

79.04 pozisyonundaki içi boş profiller **dışında kalan** ve XV. Bölüm 9(e) notunda tanımlanan çinkodan mamul ince ve kalın borular ve ince veya kalın boru bağlantı parçaları (rakorlar, dirsekler, manşonlar gibi), musluklar, valfler (vanalar)ın bağlantı parçaları (**84.81 pozisyonu**) ve makine aksamaları (**Bölüm XVI**) gibi belirli bir şekilde saptanabilen eşyadan oluşturulan ince ve kalın borular. Bunlar 73.04 ila 73.07 pozisyonlarının açıklama notlarında belirtilen demir veya çelikten mamul eşyaya karşılık gelir.